

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

LESNÍ DRUŽINA

Č.j. ZSLISKA/2023/052

Základní škola Liška s.r.o.

www.zsliska.cz

Předkladatel:

název školy	Základní škola Liška s.r.o.
adresa školy	Mokrá Hora č.ev. 76, 621 00 Brno
jméno ředitele/ředitelky	Mgr. Michaela Němcová
kontakty	info@zsliska.cz, +420 605 123 447
web školy	www.zsliska.cz
ID DS	3mpgw7j
IČO	17289181
IZO	181135892
RED-IZO	691016607

Zřizovatel:

název	Základní škola Liška s.r.o.
adresa	Mokrá Hora č.ev. 76, 621 00 Brno
kontakty	info@zsliska.cz, +420 605 123 447

Místo poskytování vzdělávání:

Březinova 14, 616 00 Brno

Název vzdělávacího programu:

Lesní družina

Platnost dokumentu:

Datum projednání	31. srpna 2025
Platnost	1. září 2025

Obsah

Lesní družina	1
Charakteristika Lesní družiny	1
Materiální, prostorové a technické podmínky pro činnost	2
Personální a ekonomické podmínky	2
Cíle zájmového vzdělávání	2
Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků	3
Přijímání žáků a podmínky ukončení vzdělávání	3
Délka a rozsah vzdělávání v Lesní družině	3
Formy vzdělávání	4
Metody práce	4
Klíčové kompetence	4
Délka a časový plán ŠVP	5
Tematický plán Lesní družiny	6

Lesní družina

*“ Miluješ-li květinu, která vyrostla na nějaké hvězdě, rád se v noci díváš na nebe.
Všechny hvězdy rozkvétají květinami...”*

Antoine de Saint Exupéry: Malý princ

V pojetí školního vzdělávacího programu Základní školy Liška je školní družina nazývána Lesní družinou stejně jako název tohoto vzdělávacího programu. Tento název lépe vystihuje podstatu činností, které se v ní odehrávají, a je v souladu s kořeny lesní pedagogiky, která je pro nás zásadním prvkem vzdělávacího procesu.

Většina lidské historie je spojena s tím, že děti trávily většinu svého času venku. Avšak s postupujícím časem a změnami v životním stylu roste první generace, která je pod střechou více než venku. Alarmující je skutečnost, že každé druhé české dítě dnes tráví venku méně než jednu hodinu denně. Tato změna má potenciál negativně ovlivnit fyzické i duševní zdraví dětí, a proto je důležité přijmout opatření, která jim umožní znovu objevit hodnotu a radost z pobytu v přírodě.

Pedagogové – vychovatelé školní družiny jsou v rámci tohoto školního vzdělávacího programu nazýváni Průvodci. Jejich primárním úkolem je vést děti bezpečně a podporovat je v objevování a poznávání okolního světa a sebe sama.

Jsme přesvědčeni, že pobyt v přírodě má klíčový vliv na celkový rozvoj dětí a poskytuje jim jedinečné podněty pro učení a růst.

Charakteristika Lesní družiny

Lesní družina je určena pro všechny žáky prvního stupně základní školy Liška s.r.o. Vyznačuje se unikátním konceptem spojení každodenního pobytu v přírodě se vzděláváním a zábavou. Hlavním cílem je pobyt venku s ohledem na individuální vývojové potřeby dětí. Žákům je v Lesní družně nabídnuta vhodná aktivita / činnost, kterou mohou využít, případně zvolit volnou hru v kolektivu.

Lesní družina má za cíl rozvoj klíčových kompetencí žáků, zejména schopnost efektivního trávení volného času, komunikativní a sociální dovednosti. Aktivitě tematicky navazují na měsíční témata a doplňují školní výuku, přičemž žáci jsou podporováni v rozvoji schopnosti spolupracovat a respektovat ostatní.

Během aktivit Lesní družiny se žáci pravidelně vydávají do lesa, parku nebo na školní zahradu, kterou společně udržují. Zde se seznamují s životem rostlin a živočichů, zkoumají změny v přírodě v závislosti na ročním období a aktuálním počasí.

Rozmanité aktivity v přírodě zahrnují různé formy zájmových činností, jako jsou výtvarné, rukodělné a hudební dílny, spontánní hry, objevování, pečení a poznávání tradičních zvyků a obyčejů. Důraz je kladen i na environmentální výchovu a respekt k životnímu prostředí.

Klíčové principy Lesní družiny zahrnují dobrovolnost účasti žáků, respekt k jejich rozhodnutím, prostor pro intuici, důvěru a přátelskou komunikaci.

Žáci mohou v rámci nabídky navštěvovat ranní a odpolední variantu Lesní družiny, stejně jako zájmové aktivity, které jsou součástí této struktury (například keramika).

Materiální, prostorové a technické podmínky pro činnost

Lesní družina využívá technické a materiální vybavení školy nacházející se v rukodělné dílně školy, kde se nachází i zázemí pro případ aktivit uvnitř (deskové hry, zimní tvoření, keramika).

Lesní družina probíhá ve venkovním prostředí, v přilehlém parku na Kraví Hoře, ve Wilsonově lese či na školní zahradě.

Personální a ekonomické podmínky

Průvodci Lesní družiny

Vzdělávání ve školní družině zajišťují kvalifikovaní vychovatelé – průvodci se zkušenostmi s lesní pedagogikou. Ti jsou iniciátory a průvodci žáků při jejich činnostech a rozvoji.

Role průvodce:

- navozuje široké spektrum rekreačních zájmových činností;
- vzbuzuje zájem o činnost, podporuje sebevědomí a rozvíjí pozitivní stránky osobnosti žáků;
- vytváří příznivé sociální klima pro žáky i rodiče;
- zná a umí řídit širokou škálu zájmových aktivit přiměřených věku žáků;
- zná bezpečnostní předpisy pro práci s účastníky činností.

Příspěvek na provoz Lesní družiny

Provoz Lesní družiny je součástí úhrady za vzdělávání v ZŠ Liška s.r.o., Lesní družina není dále zpoplatněna. Nevyužívání Lesní družiny nezakládá nárok na snížení úhrady.

Rodiče hradí mimořádné výdaje nad rámec běžné činnosti (návštěvy, exkurze, keramika, ...).

Cíle zájmového vzdělávání

- výchova k plnohodnotnému a radostnému využívání volného času v bezpečném a inspirativním prostředí;
- rozvoj samostatnosti a odpovědnosti žáků, schopnost fungovat v kolektivu, být ohleduplní, empatičtí a respektující k ostatním spolužákům;
- osvojení si základů společenského chování, včetně péče o pořádek a čistotu prostředí;
- dodržování bezpečnostních opatření pro zachování vlastního zdraví;

- rozvoj vztahu k životnímu prostředí a podpora environmentálního chování, žáci se učí chápat důležitost udržitelnosti;
- rozvoj kompetencí prostřednictvím různých metod a činností, včetně her, využití učebních pomůcek a spontánních aktivit;
- rozvoj pohybových schopností.

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků

Průvodci Lesní družiny se snaží předejít možnosti úrazů tím, že na začátku školního roku a průběžně během něj, stejně jako před každými prázdninami, poskytují poučení o bezpečnosti. Na začátku roku seznámí žáky s provozními řády a bezpečnostními pokyny platícími pro všechny prostory, které Lesní družina využívá, jako je dílna, hřiště, zahrada, park a les.

Průvodce klade důraz na dodržování osobní hygieny, zdravých stravovacích návyků a dostatečného pitného režimu.

Lékárnička je umístěna v kabinetu a je pravidelně kontrolována, aby byla vybavena zdravotnickým materiálem a pomůckami. V případě zranění, úrazu nebo náhlého zhoršení zdravotního stavu žáka jsou zákonní zástupci okamžitě informováni.

Všichni průvodci v Lesní družině absolvovali periodické školení první pomoci v rámci BOZP a zdravotní kurz Zdravotník zotavovacích akcí.

Přijímání žáků a podmínky ukončení vzdělávání

Lesní družina je určena pro všechny žáky prvního stupně základní školy Liška s.r.o.

Žáci jsou do Lesní družiny přijímáni na základě přihlášky (vyplněním údajů na zápisním lístku).

O přijetí nebo nepřijetí do Lesní družiny rozhoduje ředitel školy.

V průběhu školního roku mohou rodiče měnit / aktualizovat docházku do Lesní družiny dle potřeb, vždy je však tato změna evidována v zápisním lístku.

O ukončení docházky do Lesní družiny může požádat písemně zákonný zástupce žáka nebo o něm rozhodne ředitel školy na základě písemného návrhu průvodce z důvodu porušování vnitřního řádu Lesní družiny nebo školního řádu školy.

Délka a rozsah vzdělávání v Lesní družině

Provoz Lesní družiny je celoroční. v době prázdnin, ředitelského volna, státních a ostatních svátků je Lesní družina uzavřena.

Ranní provoz Lesní družiny: 8:00 – 8:45

Odpolední provoz Lesní družiny: 13:00 – 16:30

Každoročně je časový rozvrh provozu Lesní družiny aktualizovaný v návaznosti na rozvrh jednotlivých tříd (v případě, že vyučování končí dříve, navazuje Lesní družina na konec vyučování).

Formy vzdělávání

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost – je dána týdenní skladbou a představuje organizované aktivity stanovené měsíčním a týdenním plánem.

Příležitostná výchovná, vzdělávací činnost (např. besídky, dětský den, sportovní dny, výlety, besedy, divadelní představení).

Spontánní činnost – zahrnuje aktivity odpočinkové a rekreační.

Metody práce

- vycházky do blízkého okolí školy;
- komunitní kruh;
- práce s pomůckami z Ateliéru v lese;
- práce s klíči k rozpoznávání živočichů a rostlin, herbáře a atlasy;
- pozorování v přírodě, badatelství;
- práce s nářadím, vyrábění z přírodnin;
- experimenty, pokusy;
- výlety;
- didaktické hry;
- čtení s porozuměním;
- diskuse, vypravování příběhů;
- pracovní listy.

Klíčové kompetence

1. Kompetence k naplnění volného času

Žák je vnitřně motivován trávit smysluplně svůj volný čas. Sám si vybírá spontánní, organizované, individuální a skupinové činnosti ve kterých rozvíjí své zájmy. Rozlišuje pro svou bezpečnost a zdraví nevhodné činnosti.

2. Kompetence komunikativní

Žák komunikuje kultivovaně, naslouchá druhým, ovládá mimoslovní komunikaci. Myšlenky, sdělení, otázky a odpovědi vyjadřuje asertivně a srozumitelně. Formuluje svůj názor a respektuje názory

druhých. Rozumí běžně používaným gestům, zvukům a jiným informačním a komunikačním prostředkům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji. Aktivně se zapojuje do společenského dění.

3. Kompetence k řešení problémů

Žák se učí problém zhodnotit, přemýšlí o jeho příčinách i následcích. Chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli a hledá způsoby řešení. Obhájí si svá rozhodnutí, uvědomuje si za tyto rozhodnutí odpovědnost. Je schopen reflexe.

4. Kompetence občanská a pracovní

Žák rozpoznává nespravedlnost, šikanu, agresivitu a dovede se jim bránit. Uvědomuje si svá práva a práva druhých. Chová se zodpovědně s ohledem na zdraví své i druhých. Podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí. Osvojuje si pracovní návyky, dodržuje bezpečnost a bezpečně používá materiály, nástroje a vybavení LESNÍ DRUŽINY. Respektuje kulturní hodnoty národa, etnika, sociální skupiny.

5. Kompetence sociální

Žák dodržuje dohodnutá pravidla, spolupracuje v týmu, uvědomuje si svoji roli i role ostatních. Rozvíjí schopnost organizovat a plánovat. Odhaduje rizika svých nápadů, je si vědom, že za své činy odpovídá a nese důsledky. Zvládá základní hygienické návyky a pravidla společenského chování.

6. Kompetence k učení

Žák uplatňuje své zkušenosti v praktických situacích. Dokončuje započatou práci, umí ji kriticky zhodnotit. Klade si otázky, na které hledá odpovědi. Získává vědomosti z rozmanitých zdrojů, tyto poznatky dává do souvislostí. Rozvíjí kritické myšlení.

7. Kompetence digitální

Žák dokáže používat aplikace pro rozpoznávání rostlin, živočichů a hub. Dokáže vyhledat informace.

Délka a časový plán ŠVP

Vzdělávací program Lesní družiny je sestaven na jeden vzdělávací cyklus žáků 1. stupně ZŠ. Výhodou programu je jeho operativnost – je zde možnost reakce na změny podmínek, aktuálního složení žáků a možnost propojovat či přesouvat témata během celé docházky žáků do LESNÍ DRUŽINY.

Obsah vzdělávání navazuje na ŠVP ZŠ a je s ním propojen.

Navazující témata:

- **Lidé a čas** – zvyky a tradice, roční období, pranostiky, denní režim
- **Rozmanitosti přírody** – rostliny a živočichové
- **Místo, kde žijeme** – škola, domov, péče o zahradu, okolí školy, město, vesnice, mapy, recyklace, environmentální výchova

- **Lidé kolem nás** – vztahy ve škole, vztahy v rodině, povolání, karty ctností, pravidla
- **Člověk a jeho zdraví** – lidské tělo, nemoci, výživa a vitamíny, pitný režim, oblékání, otužování, sportování

Tematický plán Lesní družiny

Měsíční téma	Lidé kolem nás	Lidé a čas (tradice)	Místo, kde žijeme	Člověk a jeho zdraví	Rozmanitosti přírody
Září sklizeň	<ul style="list-style-type: none"> - vytváření pravidel - seznamovací hry (kdybych byl rostlinou) - respektování potřeb druhých - komunikace - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - pečení (jablečný štrůdl, dýňový koláč) - dřínová marmeláda - loučení s létem (pečení trdelníků) - Svatý Michal – odvaha 	<ul style="list-style-type: none"> - sběr přírodnin - mapa okolí - zaznamenání plodin do mapy - péče o školní zahradu - výpravy do okolí 	<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost ve škole, na pozemku školy a místech v přilehlém okolí - babí léto – změny teplot, doplňování vitamínů z přírody - bylinky ve školní zahradě (sušení bylinek) 	<ul style="list-style-type: none"> - plody dozrávající na podzim (jablka, dýně, dřín, šípky, lískové oříšky, kaštiny, bylinky, bezinky) - malování přírodninami - pozorování živočichů v přírodě - rozpoznávání hub
Říjen škola a okolí	<ul style="list-style-type: none"> - spolužáci - karty ctností - cestujeme do školy a ze školy - chování v městské hromadné dopravě - vyrábění školních pomůcek z přírodnin - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - svatý Václav - změna času (podzimní lucerničky) - drakiáda (vyrábění draků) 	<ul style="list-style-type: none"> - péče o školní zahradu - poznáváme Wilsonův les, Kraví horu - výlety k řece Svatce 	<ul style="list-style-type: none"> - bezpečný pohyb ve škole a na školní zahradě 	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování živočichů a rostlin v přírodě - přiřazování strom, list, plod - kaštanová zvířata

Listopad vztahy a rodina	<ul style="list-style-type: none"> - členové rodiny (rodokmen) - povolání - vztahy v kolektivu - týmové hry - karty ctností - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - Dušičky (dlabání dýní, pečení dýňových bochánků, dušičková výzdoba, věnce) - svatý Martin (pečení rohlíčků) - výroba adventního věnce 	<ul style="list-style-type: none"> - moje oblíbené místo, kde se cítím bezpečně - budování skřítkovských domečků - výroba větrníků 	<ul style="list-style-type: none"> - výroba sušených čajů (šití pytlíků na čaje) 	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování změny v přírodě - sběr šípků (šípky v medu) - hrátky a vyrábění z barevného listí - mandaly z přírodnin
Prosinec adventní čas	<ul style="list-style-type: none"> - karty ctností - vyrábění dárků pro kamarády a blízké - sounáležitost a pomoc druhým - oslava narozenin - zpěv koled 	<ul style="list-style-type: none"> - adventní kalendář - Mikuláš - svatá Lucie - svatá Barbora (barborky) - pečení perníčků - výroba polazu - vizovické pečivo 	<ul style="list-style-type: none"> - vyrábění vánoční výzdoby - péče o školní zahradu - procházky vánočním Brnem - návštěva betlému - bobování 	<ul style="list-style-type: none"> - výroba bylinných koupelových solí - pečený čaj 	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování přírody, příchod zimního spánku - krmení ptáčků - zdobení vánočního stromečku v lese pro zvířata - v mínusových teplotách pokusy s vodou a ledem
Leden zdraví a lidské tělo	<ul style="list-style-type: none"> - předsevzetí, shrnutí minulého roku, co se nám podařilo - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - tříkrálové pečení bábovky - tříkrálová stezka 	<ul style="list-style-type: none"> - bobování - dopravní značky, bezpečnost na silnici 	<ul style="list-style-type: none"> - první pomoc - lidské tělo (Ateliér v lese) 	<ul style="list-style-type: none"> - v mínusových teplotách pokusy s vodou a ledem

Únor zima a zimní sporty	<ul style="list-style-type: none"> - oblíbené zimní sporty - vztahy s blízkými - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - Hromnice - Masopust (koblížky, uzení) - kartičky a stezky Ateliér v lese - valentýnské vyrábění z přírodnin - vyrábění masek 	<ul style="list-style-type: none"> - péče o školní zahradu (zaštipování stromků a keřů) - pozorování stop - recytování (ledové květiny) 	<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost při zimních sportech - vhodné oblečení - šíření nemoci (ohleduplnost) 	<ul style="list-style-type: none"> - sázení řeřichy - zvířata v zimě (zimní spánek, zimoviště) - pozorování probouzející se přírody
Březen čas a Velikonoce	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim - spánek - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - roční období (měsíce) - jarní rovnodennost (piknik) - jarní úklid (výroba čistícího prostředku bez chemie) - vynášení Morany - Velikonoce (pomlázka, kraslice) - pranostiky - pečení velikonočního beránka - pučálka, pražmo 	<ul style="list-style-type: none"> - jarní úklid zahrady - pěstování sazenic - velikonoční výzdoba (jarní hnízdo z proutí) 	<ul style="list-style-type: none"> - vaření léčivých lektvarů z jarních květin (pampeliškový a petrklíčový čaj) - výroba sítěk na čaj - atlas rostlin (léčivé a jedovaté rostliny v okolí školy, herbář) - relaxace 	<ul style="list-style-type: none"> - první jarní květiny - herbář, lisování - pozorování a rozpoznávání keřů a stromů pomocí pupenů s klíčem a atlasem

Duben jaro a mláďata	<ul style="list-style-type: none"> - týmové hry - zpěv písní s mláďaty - jarní úklid (spolupráce a pomoc) - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - apríl - svatý Jiří - pranostiky - pálení čarodějnic (očista) 	<ul style="list-style-type: none"> - čištění potůčku ve Wilsonově lese - procházka na farmu - péče o školní zahradu (přesazování sazenic do vyvýšených záhonů) 	<ul style="list-style-type: none"> - jarní síla z přírody (kopřivový čaj, medvědí česnek – pesto, nakládaný hermélín) 	<ul style="list-style-type: none"> - zvířecí rodiny (karty Atelier v lese) - ochranné prvky mláďat v přírodě - probouzení přírody - herbář
Květen ptáci v zahradě	<ul style="list-style-type: none"> - kdybych byl ptákem (hry na sebepoznání) - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - první máj - Den matek (výroba přáníčka a dárku) - ledoví muži - výroba bezového, mátového sirupu - letnice 	<ul style="list-style-type: none"> - uklidme Česko (úklid ve Wilsonově lese) - péče o školní zahradu - péče o vyvýšené záhony, plevel 	<ul style="list-style-type: none"> - relaxační cvičení při ptačím zpěvu - sportování a míčové hry 	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování pohybu ve školní budce a krmítkách - rozpoznávání ptáků atlas, karty atelier v lese - stěhovaví ptáci - přírodní vyrábění - černý bez (květy – využití v kuchyni našich babiček)
Červen živočichové	<ul style="list-style-type: none"> - chovatelství - oslava narozenin 	<ul style="list-style-type: none"> - Den dětí - Den otců (výroba přání a dárku) - výroba marmelády - letní slunovrat (sušení svatojánských bylinek) - čištění studánek 	<ul style="list-style-type: none"> - péče o školní zahradu, sběr prvních plodů, jahody, maliny, hrášek - recyklovaření ze skla (mozaika zvířata) 	<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost při pozorování živočichů - jak pomoci zraněnému zvířeti - bezpečnost na prázdninách u vody i na horách 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrana přírody - živočichové na louce (sítě na hmyz, určování podle klíče) - organizované tvoření

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

LESNÍ DRUŽINA

Základní škola Liška s.r.o.

www.zsliska.cz